

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI

QORAQOLPOG'ISTON TIBBIYOT INSTITUTI

STOMATOLOGIYA KAFEDRASI

Ro'yxatga olindi

№ BSD.24/14-8/1.40

2024 yil « 12 » 08

«TASDIQLAYMAN»

Qoraqalpog'iston tibbiyot instituti

rektori Ataniyazova O.A

2024 y. « 12 » 08

KLINIK ENDODONTIYA
FANINING ISHCHI O'QUV DASTURI

3-kurs uchun

Bilim sohasi:	900000	- Sog'liqni saqlash va ijtimoiy ta'minoti
Ta'lim sohasi:	910000	- Sog'liqni saqlash
Ta'lim yunalishi:	60910100	- Stomatologiya

Fan/ modul kodi	O'quv yili 2024-2025	Semestr 5,6	Kreditlar 5
Fan/ modul turi Majburiy	Ta'lim tili Qoraqalpog, o'zbek, rus		Haftadagi dars Soatlari 2
1. Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil Ta'lim (soat)	Jami Yuklama (soat)
Klinik endodontiya	76	74	150

1. O'quv fanining dolzarbligi va oliy kasbiy ta'limdagi o'rni.

Ushbu fan dasturi O'zbekiston Respublikasi Davlat ta'lim standart va bakalavriat ta'lim yo'nalishi malaka talablariga asoslangan holda tuzilgan. Ushbu dastur asosida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni o'qitish jarayoniga tatbiq etib, talabani nazariy ma'lumotdan boshlang'ich amaliy ko'nikmalarni fantomlarda bajarishga o'rgatib va o'rnatilgan ko'nikmalarni zamonaviy tibbiy texnologiyalar orqali klinik amaliyot bilan uyg'unlashtirgan holda mustaqil ravishda bemorlarni tashxislash va qabul qilishga zamin yaratib beradi. Dasturning maqsad va vazifalarini echini yakunida talaba gorizontal va vertikal integratsiya jarayonlarida olgan bilim va amaliy ko'nikmalarni klinik uyg'unlashtirib, etuk, raqobatchilik, mustaqil klinik fikrlash qobiliyatiga ega bo'lgan umumiy amaliyot stomatolog bo'lib shakllanadi.

Dastur talabani stomatologiyaga olib kirish bilan birga, asosiy endodontiya asoslari va tamoyillari, stomatologik kasalliklarning klinikaviy tekshirish usullari, ularni tashxislash, davolash va profilaktika asoslarini o'z ichiga qamraydi. Xanda bo'lg'usi umumiy amaliyot vrachlarida klinik fikrlash, kasallik va uning belgilarini asoslash uchun zamin yaratib beradi. Klinik endodontiyaning o'quv rejasiining klinik fanlar blokiga taalluqli.

Fanni o'qitish uchun tibbiy biologiya, anatomiya, tibbiy kimyo fanlari nazariy zamin bo'lib xizmat qiladi. Fan tibbiy biologiya va umumiy genetika, biofizika, biokimyo, gistologiya, mikrobiologiya, fiziologiya, farmakologiya, patologiya, preklinalik restavratsion va klinik restavratsion stomatologiya kabi fanlar bilan uzviy bog'liqdir. Ushbu fan klinik fanlarni o'zlashtirish uchun asos bo'laadi.

2. O'quv fanining maqsadivazifalari

Zamonaviy texnologiyalarni o'qitish jarayoniga jalb qilib, talabani stomatologiyaning davolash asoslari, ya'ni, asboblari, plomba ashyolari, tishlarning tuzilishi va ularni charxlash tamoyillari haqidagi nazariy ma'lumotlarni bilish va ular asosida amaliy ko'nikmalarni hosil qilish, stomatologik ashyo va asboblarni to'g'ri tanlash, qo'llash uchun ko'rsatmalarni o'rgata borish va shakllantirishdan iborat talabalariga qoidalar haqida bilim, ko'nikma va malakani shakllantirishdir.

- amaliy tibbiyotda va stomatolog faoliyatida yuz-jag' soxasini va og'iz bo'shlig'i organlarining tekshiruvlarini professional usullari;

- pulpit va periodontiti etiologiyasi, natogenez;

- endodontiyada qo'llaniladigan plomba ashyolari;
- endodontik davolash bosqichlari *xaqida tasavvurga ega bo'lish*;
- o'quv ilmiy va ma'lumot adabiyotlari bilan mustaqil ishlashni, amaliy ko'nikmalarni mustaqil bajarishni, test va vaziyatli masalalarni echish;
- stomatologik kabinetga qo'yiladigan talablarni;
- tish qatig' to'qimalari kasalliklari: pulpa va periodont kasalliklari bo'lgan stomatologik bemorlarda xujjatlarini to'ldirishni (043-4 shakl, 39- stom)
- tish qatig' to'qimalari kasalliklari: pulpa va periodont kasalliklari bo'lgan stomatologik bemorlarda asosiy tekshirish usullarini o'lkazishni (so'rov, ko'rik, zondlash, perkussiya, palpatsiya, tish qimirlashini aniqlash);

3. Fan bo'yicha talabalarining bilim, ko'nikma va malakalariga qo'yiladigan talablari:

- pulpit etiologiyasini, klinikasini, qiyosiy tashxisini;
- periodontiti etiologiyasini, klinikasini, qiyosiy tashxisini;
- pulpitlarning o'tkir va surunkali shakllarini davolash va profilaktika asoslarini;
- periodont kasalliklarida davolash turini tanlashni;
- xar xil karioz kovaklarni charxlashning klinikaviy jixatlarini;
- ildiz kanallariga dorilar bilan ishlov berishning klinikaviy jixatlarini;
- pulpa va periodont kasalligini davolashda ildiz plomba ashyosini tanlashni;
- ildiz kanallarini mexanik, kimyoviy kengaytirish asoslarini;
- pulpa va periodont kasalligini davolashda fizioterapevtik muolajalarni tanlash asoslarini;
- ildiz kanal ogzini kengaytiruvchi asboblarni farqlash;
- pulpani olishda qo'llanuvchi asboblarni farqlash;
- ildiz kanalini kengaytirishda qo'llanuvchi qo'l asboblarni farqlash;
- ildiz kanalini kengaytirishda qo'llanuvchi rotatsion asboblarni farqlash;
- ildiz kanalini plomblashda qo'llanuvchi asboblarni farqlash;
- doimiy plomba quyishning klinikaviy jixatlarini;
- rentgen tasvirlarni o'qishni bilishni va ularidan foydalana olishni
- fantomlarda markaziy kurak tish bo'shlig'ini ochish;
- fantomlarda yon kurak tish bo'shlig'ini ochish;
- fantomlarda qoziq tish bo'shlig'ini ochish;
- fantomlarda kichik oziq tish bo'shlig'ini ochish;
- fantomlarda katta oziq tish bo'shlig'ini ochish;
- fantomlarda ildiz kanalni ogizchasini kengaytirish;
- fantomlarda ildiz kanallarga medikamentoz ishlov berish;
- ildiz kanalini ishechi uzunligini aniqlash;
- ildiz kanalini standart usulda kengaytirish;
- ildiz kanalini apikal-koronal usulda kengaytirish;

- ildiz kanalini koranal-apikap usulda kengaytirish;
- ildiz kanalini kimyoviy usulda kengaytirish;
- ildiz kanallariga medikamentoz ishlov berish usullari;
- ildiz kanallarini bir maxkam yordamida plombalash;
- ildiz kanallarini birlamchi qatiq ashyolar yordamida plombalash;
- ildiz kanallarini bir shift yordamida plombalash;
- lateral (yon) kondensatsiyalash;
- ildiz kanallariga shiftlarni mustaxkamlash;
- ildiz kanallarini rezorsin-formalin pastasi bilan plombalash;
- qiyin utuvchi ildiz kanallarini davolash;
- ildiz kanallarini elektroforez usuli bilan davolash;
- bog'lam orasi anesteziyasini o'tkazish;
- infiltratsion anesteziyani o'tkazish;
- endodontik aralashuvda rengen tasviri taxlil qilish;
- biologik usulni o'tkazish;
- vital amputatsiya o'tkazish;
- vital eksterpatsiya usulini o'tkazish ;
- devital amputatsiya usulini o'tkazish ;
- devital eksterpatsiya usulini o'tkazish ;
- ko'p ildizli tishlarda kombinirlangan usulni qo'llash;
- ildiz kanallari uzunligini ulchash;
- ildiz kanalini «crown down» usulida mexanik kengaytirish;
- ummas ildiz kanallarini mumifikatsiya qilish;
- «vazoparez» simptomini aniqlash;
- periodontida antiseptiklar ostida toj va chirigan ildiz pulpa qoldig'ini bosqichma-bosqich olib tashlash;
- har xil shakldagi otkir choqqili periodontitlardabirinchi yordam ko'rsatish;
- periodontiti tishlarni davolashda dori vositalari "yoks", kaliy yodid
- bilanelektroforezo tkazishamaliy ko'nikmalarga (shu jumladan klinik amaliy ko'nikmalarga) ega bo'lishi kerak.

4. Ma'ruzalar mavzulari

1.	Endodontik asboblari. Tishlar morfologiyasi, tish bo'shlig'i va ildiz kanallariga kirish
2.	Endodontik davolashga bemorni tayyorlash. Endodontiyadarenngenografiya. Ildiz kanallarini tozalash va shakllantirish.
3.	Infiltratsion ildiz kanal tizimining mikrobiologik tarkibi. Ildiz kanallar tizimiga medikamentoz ishlov berishdagi qo'llaniladigan antiseptiklar
4.	Endodontiyada shoshilinch holat: odontogen og'riqni tashxislash.Og'riq

4

	ifodalangan bemorlarni davolash taktikasi.
5.	Endodontik davolash samarasiga ta'sir etuvchi umumiy tibbiy holatlar. Endodontik aralashuvdan so'ng tishlarni restavratsiyalash.
6.	Pulpitlar. Tasnifi. Etiologiya. Patogenezi.Har xil shakldagi pulpitlarni klinikasi, tashxisi va qiyosiy tashxisi.Og'riq va qo'rquv nazorati. Tish qatig' to'qimasi kasalliklarini davolashda qo'llaniluvchi og'riqsizlantirish usullari.
7.	Pulpa hayotchanligini saqlash usullari.Turli shakldagi pulpitlarni tashxislash va davolash rejasi.
	Ildiz kanallar tizimini plombalash.Qiyin o'tuvchi ildiz kanallari bilan ishlashda stomatolog taktikasi. Endodontiyada xato va asoratlar.Periodont.
8.	Uning tuzilishi, vazifalari. Yoshga xos o'zgarishlar. Periodontiti, etiologiyasi, patogenezi, tasnifi. O'tkir va surunkali shakldagi periodontitlar klinikasi. Tashxisi va qiyosiy tashxisi. Periodontitlarni konservativ va jarrohlik davolash usuli.
9.	Periodontitlarni davolashda stomatolog taktikasi.Periodontit bilan xastalangan bemorlarni tashxislash, davolash jarayonida yuzaga keladigan xato va asaratlar. Profilaktika tadbirlari. Organizmda surunkali intoksikatsiya. Xroniosepsis.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari va laboratoriya jihozlari bilan jihozlangan auditoriyalarda har bir akademik guruhga alohida o'tiladi.

№	Amaliy mashg'ulot mavzulari
1.	Endodontik asboblarni sterilizatsiya qilish.
2.	Endodontik asboblari. Klassifikatsiyalash
3.	Ildiz kanalining og'zini kengaytirish va ildiz kanalining yumshoq toqimasini olib tashlash uchun qo'llaniladigan asboblari
4.	Ildiz kanallarini kengaytirish uchun qo'l va rotatsiyon asboblari
5.	Ildiz kanallarini plombalash uchun asboblari
6.	Ildiz kanallarini plombalash uchun qotmaydigan pastalar
7.	Ildiz kanallarini plombalashda qo'llaniladigan qotadigan plombalar va birlamchi qatig' narsalar
8.	Tish bo'shlig'ining topografik anatomicasining o'ziga xoslig'i
9.	Endo- kirish tish bo'shlig'ini ochish texnologiyasi
10.	Ildiz kanalini apical- koronal kengaytirish usullari
11.	Ildiz kanalini koronal- apikal kengaytirish usullari
12.	Antiseptiklar, turlari, ta'sir mexanizmi. Ildiz kanallariga medikamentoz ishlov berish usullari.
13.	Ildiz kanallarini plombalash usullari

5

14.	Qiyin o'tuvchi ildiz kanallarini davolash usullari. Impregnatsiya
15.	Endodontik asboblarni sterilizatsiyasi
16.	Pulpada yoshga doir o'zgarishlar. Pulpa funksiyasi
17.	O'tkir o'choqli pulpit. Klinikasi, diagnostikasi. O'tkir diffuz pulpit. Klinikasi, diagnostikasi
18.	Xronik fibroz pulpit. Klinikasi, diagnostikasi. Xronik gipertrofik pulpit. Klinikasi, diagnostikasi. Xronik gangrenoz pulpit. Klinikasi, diagnostikasi.
19.	Kankremetoz pulpit. Klinikasi, diagnostikasi. Surunkali pulpiting qaytalishi. Klinikasi, diagnostikasi.
20.	Terapevtik stomatologiyada qo'llaniluvchi anestetiklar. Terapevtik stomatologiyada og'riqsizlantirish usullari va o'tkazish texnikasi.
21.	Pulpitlarni biologik davolash usullari. Ko'rsatma, o'tkazish texnikasi. Pulpitlarni biologik davolashda yuzaga keluvchi xato va yallig'lanishlar. Pulpitlarni vital amputatsiya usulida davolash. Ko'rsatmalar, o'tkazish texnikasi. Pulpitlarni vital amputatsiya usulida davolashda yuzaga keluvchi xato va yallig'lanishlar.
22.	Vital ekstripsiya usuli. Ko'rsatma, o'tkazish texnikasi. Pulpitlarni vital ekstripsiya bilan davolashda yuzaga keluvchi xato va yallig'lanishlar.
23.	Devital amputatsiya usuli. Ko'rsatma, o'tkazish texnikasi. Pulpitlarni devital amputatsiya bilan davolashda yuzaga keluvchi xato va yallig'lanishlar. Devital ekstripsiya usuli. Ko'rsatma, o'tkazish texnikasi. Pulpitlarni devital ekstripsiya bilan davolashda yuzaga keluvchi xato va yallig'lanishlar.
24.	Pulpitlarni kombinatsiyalangan usul bilan davolash. Ko'rsatma, o'tkazish texnikasi. Pulpitlarni kombinatsiyalangan usul bilan davolashda yuzaga keluvchi xato va yallig'lanishlar.
25.	Pulpitlarni davolashtan so'ng (davomiy vaqtdan keyin). Ko'rsatma, o'tkazish texnikasi. Pulpitlarni vital ekstripsiya bilan davolashda yuzaga keluvchi xato va yallig'lanishlar.

Amaliy ko'nikmalarni bajarish va egallash uchun(bosqichlarni batafsil yoritib).

3.4. Amaliy ko'nikmalar:

№	Amaliy ko'nikmalar nomi
1	Fantomlarda markaziy kurak tish bo'shlig'ini ochish.
2	Fantomlarda yon kurak tish bo'shlig'ini ochish.
3	Fantomlarda qoziq tish bo'shlig'ini ochish.
4	Fantomlarda kichik oziq tish bo'shlig'ini ochish.
5	Fantomlarda katta oziq tish bo'shlig'ini ochish.
6.	Fantomlarda ildiz kanalini og'izchasini kengaytirish.
7.	Fantomlarda ildiz kanallariga medikamentoz ishlav berish.

8.	Ildiz kanalini ishechi uzunligini aniqlash.
9.	Ildiz kanalini standart usulda kengaytirish.
10.	Ildiz kanalini apikal-koranal usulda kengaytirish.
11.	Ildiz kanalini koranal-apikal usulda kengaytirish.
12.	Ildiz kanalini kimyoviy usulda kengaytirish.
13.	Ildiz kanallariga medikamentoz ishlav berish.
14.	Ildiz kanallarini bir mallaam yordamida plombalash.

Mustaqil ta'lim mavzulari:

№	Mustaqil ta'lim mavzulari
1.	Ildiz kanallariga mexanik ishlav berish uchun qo'llaniladigan
2.	Endodontik asboblarni standartizatsiyalash.
3.	Ildiz kanallarini o'tish uchun qo'llaniladigan asboblarni.
4.	Ildiz kanallarini kengaytirish va devorini tekislashtirish qo'llaniladigan asboblarni.
5.	Ildiz kanal hajmini aniqlovchi va plombalashda ishlatiladigan asboblarni.
6.	Qiyimo'tuvchi vaqitshiq kanallarni aniqlash vaqitshiq qo'llaniladigan endodontik asboblarni.
7.	Ildiz kanallariga tibbiy ishlav berishda qo'llaniladigan suyuqliklarni.
8.	Ildiz kanallarini kimyoviy kengaytirishda qo'llaniladigan vositalar. Qo'llash usuli.
9.	Ildiz kanallarini vaqitinchalik plombalashda qo'llaniladigan vositalar.
10.	Ildiz kanallarini doimiy plombalash uchun qo'llaniladigan ashyolarni.
11.	Terapevtik stomatologiyada sterilizatsiya usullari.
12.	Preventiv endodontiya.
13.	Konservativ endodontiya.
14.	Jarrohlik endodontiyasi
15.	O'tkir pulpiting patologik anatomiyasi va fiziologiyasi.
16.	Surunkali pulpiting patologik anatomiyasi va fiziologiyasi.
17.	Terapevtik stomatologiyada og'riqsizlantirish usullari.
18.	Og'riqsizlantirish uchun dori vositalar. Ko'rsatma va qarshi ko'rsatmalar.
19.	Endodontik davolashni rejalashtirish va tashkilotlashtirish tamoyillari.
20.	Endodontik davolashni rejalashtirish va tashkilotlashtirish tamoyillari.
21.	Pulpitlarni kombinatsiyalangan holda davolash usullari.
22.	Zamonaviy endodontik asboblarni.
23.	Tishlar hayotchanligini saqlash usullari
24.	Pulpitlarni kombinatsiyalangan holda davolash usullari.
25.	Tish jarohati. Klinikasi. Tashxislash. Stomatolog taktikasi.
26.	Ildiz kanallarini termofli bilan plombalash usuli.
27.	Ildiz kanallarini shifitlar yordamida plombalash.
28.	Ildiz kanallarini kimyoviy usulda kengaytirish. Preparatlar.

29	Iliz kamallarini asboblardan yordamida kengaytirish usullari.
30	Tishlarni qayta endodontik davolash.
31	Endodontik mikroxirurgiya. Endodontik davolashni rejalashtirish va tashkillaştırish tamoyillari.

Fan bo'yicha mustaqil ta'lim shakllari va ishlar turlari ro'yxati

Talaba mustaqil ishini tayyorlashda muayyan modulning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi:

- darslik va o'quv qo'llanmalar bo'yicha m a'ruza qismini o'zlashtirish;
- maxsus adabiyotlar bo'yicha modullar bo'limlari yoki mavzulari ustida ishlash;
- yangi texnikalarni, zamonaviy asbob-uskunalarni, jarayonlar va texnologiyalarni o'rganish;
- talabning o'quv-ilmiy-tadqiqotishlarini bajarish bilan bog'liq bo'lgan modullar bo'limlari va mavzularni chuqur o'rganish;
- faol va muammoli o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari;
- masofaviy (distantion) ta'lim.
- berilgan mavzu bo'yicha axborot (referat) tayyorlash;
- modulning bo'limlari yoki mavzulari ustida maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha ishlash va m a'ruza qilish;
- vaziyatli muammolarga yo'naltirilgan vaziyatli masalalar echish;
- keys (real vaziyatli masalalar asosida case-study) echish.
- grafik organayzerlarni ishlab chiqish va ta'kidlash;
- maqola va tezis yozish;
- krossvorlar tuzish va yechish;
- "Power Point" dasturida taqdimotlar va videoroliklar tayyorlash hamda mustaqil ish jarayonida keng qo'llash.

Fan bo'yichamustaqil ta'limni tashkil etish uchun tavsiya etiladigan o'quv-uslubiy ta'minot:

Modul davomida o'quv klinik amaliyotni tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

Talabalarning Preklinik restavratsion stomatologiya moduli bo'yicha klinik o'quv amaliyoti ta'lim jarayonining 50% tashkil qiladi va poliklinikaning terapevtik stomatologiya va stomatologiya bo'limlarida o'tkaziladi.

Amaliy mashg'ulotda amaliy ko'nikmalarga o'rganish jarayoni batafsil rejalashtiriladi va bir necha bosqichni o'z ichiga oladi:

1. Birinchi bosqich – mashg'ulotning maqsadi va vazifalaridan kelib chiqqan holda o'rganilayotgan amaliy ko'nikmani o'rganish motivatsion asosi aniqlanadi, uning nazariy jihatlarini muhokama qilinadi. Amaliy ko'nikmalarni amalga oshirish uchun kerakli asbob anjomlar ishlash mexanizmi, ishlash qoidalarini bilan talabalar tanishtiriladi.

Birinchi bosqichni amalga oshirish uchun kafedrada barcha asbob anjomlar mavjud va ishechi holatda bo'lishi lozim.

2. Ikkinchi bosqich – amaliy ko'nikmani namoyish qilib berish va ko'p marta mashq qilish. Bu bosqichni amalga oshirish uchun amaliy ko'nikmalarni kadamma-kadam algoritmi pedagog tomonidan va videofilmlar orqali namoyish etiladi, algoritim asosida bosqichma-bosqich to'g'ri bajarishga alohida e'tibor qaratiladi. Talaba amaliy ko'nikmani mustaqil, biroq pedagog nazorati ostida muvajjal, trenajyorlar, fantomlar va manekenlarda, talabalar o'zaro bir-birida ko'p marta mashq qilib o'rganadilar. Boshida barcha bosqichlarini alohida, so'ng umumlashtirgan holda to'liq va to'g'ri bajara olgandan so'ng bemorda qo'llashga ruxsat beriladi (imitation trening).

Ikkinchi bosqichni amalga oshirish uchun kafedra tomonidan ishlab chiqilgan amaliy ko'nikmalar qadamma qadam algoritmi va videofilmi, o'quv-uslubiy qo'llanmasi, bajarish sxemasi yoki texnikasi va h.k., baholash mezonlari ishlab chiqilgan bo'lishi lozim. Muvajjal, trenajyorlar, fantomlar va manekenlar, imitatorlar, asbob anjomlar bo'lishi lozim va kerakli shart sharoitlar (maksimal darajada ish sharoitiga yaqin modelashtirilgan) yaratilishi lozim. Bu bosqichda pedagog nazorat qiladi va kerak bo'lganda talabalar ishidagi xatoliklarni to'g'rtaydi. Bu jarayonda talaba harakatlari videotasvirga olinib o'ziga namoyish etilishi, tanqidiy muhokama qilinishi mumkin. Talaba, uning xatosi nimada ekanligini, o'qituvchiga va boshqa talabalarga tushuntirib beradi va so'ngira muolajani takrorlaydi. Interfaollik shunda namoyon bo'ladiki, bunda boshqa talabalar ekspert sifatida chiqishda va o'qitilayotgan talabaning amaliy ko'nikmani to'g'ri o'zlashtirganligini baholashda ishtirok etadilar. Amaliy ko'nikma avtomatizm darasigacha yetkazilishi maqsadga muvofiq.

3. Uchinchi bosqich - o'rganilgan bilim va amaliy ko'nikmani bemor (fantom, volonter) da qo'llash. Bu bosqichda talaba o'zlashtirilgan bilim va amaliy ko'nikmani turli hil klinik holatlarda (shu jumladan shoshilinch holatlarda) qo'llashga, olingan natijalarni tahlil qilishga va shu mu'ammolar asosida harakat taktikasini belgilashga pedagog nazoratida o'rgatiladi.

Uchinchi bosqichni amalga oshirish uchun kafedra tomonidan ishlab chiqilgan o'quv, uslubiy qo'llanmalar, fotosuratlar, vaziyatli masalalar va testlar to'plami, keyslar, klinik protokollar, diagnostika va davolash standartlari, o'rgatuvchi kasallik tarixlari va ambulator kartalar va x.q. ishlatilishi lozim. Interfaollik shunda namoyon bo'ladiki, bunda boshqa talabalar nafaqat ekspert sifatida chiqishda va o'qitilayotgan talabaning amaliy ko'nikmani to'g'ri o'zlashtirganligini baholashda, balki komandada ishlashda ishtirok etadilar.

4. To'rtinchi bosqich – xulosa. Bu bosqichda pedagog talaba tomonidan olingan bilim va egallagan ko'nikmani bemorlar (fantom, volonter)da, turli hil

vaziyatlarda, faoliyat jara'oniida to'g'ri va to'liq qo'llay olishiga ishonch hosil qilishi kerak va shunda amaliy ko'nikma o'zlashtirildi deb hisoblanadi. Mashg'ulot so'ngida o'qituvchi har bir talabaniing amaliy ko'nikmani o'zlashtirganligini tasdiqlaydi. Talaba amaliy ko'nikmani o'zlashtirish olinmagan vaziyatlarda, mashg'ulotdan tashqari vaqtda mustaqil o'zlashtirish tavsiya etiladi va redagorga qayta topshiradi. Talaba barcha amaliy ko'nikmalarni o'zlashtirgan holda fanni o'zlashtirgan hisoblanadi. Amaliy ko'nikmalarni shifkor-redagor nazoratida son va sifat jihatidan bajariladi va kundalik (amaliy ko'nikma)dafanlarida aks etadi. Amaliy ko'nikmalar assistent-talaba, talaba-fantom, talaba-volonter, talaba-bemor uslubida avtomatizm darajasiga yetkazish lozim.

Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbalarigi

1. Asosiy adabiyotlar:

1. Kamilov Kh.P., Yusupaliqhojaeva S.X., Shukurova U.A. Fakultet terapevtik stomatologiya, Darslik. Toshkent. 2017 y.
2. Kamilov X.P., Yusupaliqhojaeva S.X., Zoirov T.E. Terapevtik stomatologiya endodontiya asoslari, U'quv kullama. Samarqand. 2013 y.
3. Rizaev J.A. Stomatologiya kullaniluvchi dori vositalari, U'quv kullama. Toshkent. 2012 y.
4. Rizaev J.A., Yusupaliqhojaeva S.X., Hasanova L.E., Xanazarov D.A. Stomatologiya hamshirlik inshi, U'quv kullama. Toshkent. 2018 y.
5. Kamilov N. P. va b. Terapevtik stomatologiya proredevikasi, Darslik. Toshkent. 2006 y.

2. Qo'shimcha adabiyotlar:

66. Afanasiev V.B., Barer G.M., Ibragimov T.I. Stomatologiya. Zapis' i vedenie istorii bolezni, Prakticheskoe rukovodstvo. Moskva. 2006 g.
7. Bajanov N.N. Stomatologiya. Uchebnik dlya vuzov. Moskva. 2002 g.
8. Barer G.M. Terapevticheskaya stomatologiya. Chast' 2. Bolezni parodontita. Uchebnik dlya Vuzov. Moskva. 2008 g.
9. Barer G.M., Zoryan E.B., Apanov V.S., Afanasiev V.B. i dr. Ratsionalnaya farmakoterapiya v stomatologii. Rukovodstvo dlya praktikuuyushchix vrachei. Moskva. 2006 g.
10. Bir P., Baumann M., Kim S. Endontologiya, Uchebnoe posobie. Moskva. 2004 g.
11. Будычева Т. И. Эстетика улыбки, Учебно-методическое руководство. Санкт Петербург. 2007 г.
12. Боровский Е.В. Терпевтическая стоматология. Учебник. Москва. 2004 г.

13. Боровский Е.В., Иванов В.С., Максимовский Ю.М., Максимовская Л.Н. Терпевтическая стоматология, Учебник. Москва. 2002 г.
14. Боровский Е.В., Леонтьев В.К. Биология полости рта, Монография. Москва. 2001 г.
15. Горьчев Н.А. Консервативная эндодонтия: Практическое руководство. Казань. 2002 г.
16. Дмитриева Л.А., Максимовский Ю.М. Терпевтическая стоматология: Национальное руководство. Москва. 2009 г.
17. Камиллов Х.П., Хасанова Л.Э. и др. «Современные методы диагностики болезней пародонта», Учебное пособие Ташкент. 2004 г.
18. Камиллов Х.П., Мамедова Ф.М. "Даволаш стоматологиядан" рецептура справочник. Toshkent. 1995 y.
19. Камиллов Х.П., Юсупалиходжаева С.Х., Шукурова У.А. Факультет терпевтик стоматология фанидан электрон U'quv uslubiy makkua. Mualliflik guvohnomasi (№AGU 0231, 19.04.2013 йил). Toshkent. 2013 y.
20. Кузмина Э.М. Профилактика стоматологических заболеваний, Учебное пособие. Москва. 2001г.
21. Куракина Н.В. Терпевтическая стоматология детского возраста, Учебное пособие. Н.Новгород. 2001 г.

3. Internet saytlari:

39. www.ziyoue.uz
40. www.meditaru
41. www.e-stomatology
42. www.rubmed.gov
43. www.soclane.org
44. http://home.higwite.org
45. www.scholar.google.com

Modulning o'quv dasturi Qotagdarog'iston Tibbiyot Instituti hizundagi ta'lim sohalari bo'yicha muvofiqdastituvchi soha Kengashining 2024-yil ~~12~~ avgustidagi ~~1~~-sonli buyumomashi bilan ma'qullangan va tasdiqlangan.

Fan/modul uchun masullar:

Rulatova B.J. - Qotagdarog'iston Tibbiyot Instituti Stomatologiya kafedasi mudiri
Nietullayev T.S. - Qotagdarog'iston Tibbiyot Instituti Stomatologiya kafedasi assistenti

Taqdizchilar:

Ichki taqdirizchi:

Kurbanazarov M.K. - Qorqalpoq'iston Tibbiyot Instituti Otorinolaringologiya,
Oftalmologiya, Onkologiya ham Meditsinaliq radiologiya
kafedrası mudiri PhD.

Tashqi taqrizchi:

Annaqulova G. - Qorqalpoq'iston Respublikasi Bolalar stomatologiya
poliklinikasi bo'lim mudiri